

Anne Frank Stichting

Jaarverslag 2019

De Anne Frank Stichting is een onafhankelijke organisatie die de plek beheert waar Anne Frank tijdens de Tweede Wereldoorlog was ondergedoken en waar zij haar dagboek schreef. De stichting brengt haar levensverhaal en haar werk wereldwijd onder de aandacht, mede ter bezinning op de gevaren van antisemitisme, racisme en discriminatie en het belang van vrijheid, gelijke rechten en democratie.

Voorwoord

Ruim 1,3 miljoen mensen vanuit de hele wereld bezoeken in 2019 het Anne Frank Huis, zo blikken we in dit jaarverslag terug. Hoe anders is de situatie nu. De wereld maakt een ongekende crisis door, die voor iedereen en ook voor het Anne Frank Huis enorme gevolgen heeft. Als onderdeel van de wereldwijde inspanning om de verspreiding van het Corona-virus tegen te houden hebben wij het museum op 13 maart moeten sluiten.

Sinds de openstelling van het Anne Frank Huis, op 3 mei 1960, is het aantal bezoekers bijna onafgebroken gegroeid. Van enkele tienduizenden in de eerste jaren tot het record aantal van 1,3 miljoen in 2019. Mensen vanuit de hele wereld komen naar het Anne Frank Huis en betreden via de boekenkast de lege ruimtes van het Achterhuis, waar de familie Frank, de familie Van Pels en Fritz Pfeffer zich ruim twee jaar voor de nazi's schuilhouden. De 25 maanden die Anne Frank op indringende wijze in haar dagboek beschrijft.

De stijgende lijn bezoekers stopt dit jaar, bij het 60-jarig bestaan van het Huis. Op 3 mei 2020 is het museum leeg, maar vol betekenis. In deze weken ervaren we, onder meer door de vele steunbetuigingen en positieve reacties op het Anne Frank videodagboek, hoe relevant de geschiedenis van Anne Frank voor vandaag nog altijd is. Op 1 juni gaat het museum weer open. Achter de schermen maken we scenario's en werken we modellen uit. Hoeveel bezoekers kunnen we op een moment binnenlaten? Hoe garanderen we de anderhalve meter afstand? Hoe pakt dat uit op de weinige vierkante meters in het Achterhuis? Ook een vraag: hoe gaan we het financieel redden, met veel minder bezoekers, dit jaar en de komende jaren?

Als onafhankelijk, niet-gesubsidieerd museum zijn wij voor onze inkomsten grotendeels afhankelijk van het museumbezoek. Om de nagedachtenis van Anne Frank en de daaraan verbonden missie van haar vader te kunnen blijven uitdragen, kunnen wij steun goed gebruiken. Veel mensen laten weten het Anne Frank Huis en ons educatief werk belangrijk te vinden en onze missie te willen steunen. Dat waarderen we bijzonder. Pas goed op uzelf en op uw dierbaren.

Ronald Leopold
algemeen directeur

Amsterdam, mei 2020

Op 22 oktober 2019 overlijdt Til Gardeniers-Berendsen op 94-jarige leeftijd. In 1983 trad zij toe tot het Curatorium van de Anne Frank Stichting. Van 1988 tot 1990 was zij daarvan voorzitter en vervolgens van 1990 tot 2000 voorzitter van het bestuur. Sinds 2000 was zij lid van de Raad van Advies. Zij was zeer betrokken bij het werk van de Anne Frank Stichting en heeft veel voor de Stichting betekend.

Anne Franks 90e geboortedag

Klasgenoten delen herinneringen aan Anne Frank in haar voormalige woonhuis. Ook op andere plekken en op andere manieren staan we op 12 juni stil bij Anne Franks leven en betekenis.

Merwedeplein

Op 12 juni 2019 is het precies 90 jaar geleden dat Anne Frank wordt geboren, op 12 juni 1929. Albert Gomes de Mesquita (89) en Jacqueline van Maarsen (90), klasgenoten van Anne Frank op het Joods Lyceum, zijn vandaag in Anne Franks voormalige woonhuis aan het Merwedeplein. Daar waren zij ook op Annes 13e verjaardag, drie weken voordat Anne met haar familie onderdook in het Achterhuis. De klasgenoten halen herinneringen op en gaan met jongeren in gesprek over Annes Franks leven en betekenis.

#Anne90

Ook op andere plekken en op andere manieren staan we op 12 juni stil bij Anne Franks leven en betekenis. Met de hashtag #Anne90 delen mensen op sociale media wat Anne voor hen betekent.

Wat is gebeurd, kunnen we niet meer veranderen. Het enige dat we kunnen doen is van het verleden leren en beseffen wat discriminatie en vervolging van onschuldige mensen betekenen.

Otto Frank, 1970

Wereldwijd

In het Anne Frank Huis zijn speciale educatieve programma's voor museumbezoekers, waaronder schoolklassen, en krijgen bezoekers een speciale ansichtkaart uitgereikt. Ook onze partners in Berlijn, Buenos Aires en Londen besteden aandacht aan de 90e geboortedag van Anne Frank.

360 graden beelden

Google Arts & Culture lanceert op Anne Franks geboortedag in samenwerking met de Anne Frank Stichting 360 graden beelden van het voormalige woonhuis van Anne Frank. De 360 graden beelden op Google Arts & Culture laten alle vertrekken van het huis aan het Merwedeplein 37-2 zien.

Organisatie

In samenwerking met Otto Frank wordt op 3 mei 1957 de Anne Frank Stichting opgericht, met als doel de onderduikplek van Anne Frank te beheren en open te stellen voor het publiek en Annes levensverhaal wereldwijd onder de aandacht te brengen.

Missie Anne Frank Stichting

De Anne Frank Stichting is een onafhankelijke organisatie die de plek beheert waar Anne Frank tijdens de Tweede Wereldoorlog was ondergedoken en waar zij haar dagboek schreef. De stichting brengt haar levensverhaal en haar werk wereldwijd onder de aandacht, mede ter bezinning op de gevaren van antisemitisme, racisme en discriminatie en het belang van vrijheid, gelijke rechten en democratie.

Speerpunten in 2019

We zien dat de algemene kennis over de Tweede Wereldoorlog en Jodenvervolging onder jongeren afneemt. We geven daarom meer aandacht aan de historische achtergronden van het levensverhaal van Anne Frank, in het museum en op onze website. Kennis van die achtergronden is ook nodig om de betekenis van Anne Franks levensverhaal voor het heden te kunnen duiden. Ook is er extra aandacht voor ons educatieve aanbod rond antisemitisme. In het museum breiden wij het aantal educatieve en inleidende programmas sterk uit.

Onze primaire doelgroepen zijn multiplicatoren: docenten, docenten in opleiding, coaches van voetbalclubs, peer educators en politieagenten.

Bestuur en organisatie

De Anne Frank Stichting onderschrijft de Governance Code Cultuur. De Governance Code Cultuur geeft richtlijnen voor goed, verantwoord en transparant bestuur van en door culturele instellingen en richtlijnen voor toezicht daarop. De code heeft betrekking op de Nederlandse gesubsidieerde culturele instellingen. Hier vindt u een nadere toelichting op de wijze waarop de Anne Frank Stichting aan de acht principes van de Governance Code Cultuur voldoet.

► **Governance Code Cultuur**

Het museum wordt bestuurd volgens het Raad van Toezichtmodel, waarbij de directie verantwoordelijk is voor het bestuur van de Anne Frank Stichting. De directie wordt benoemd door de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht houdt toezicht op het beleid van de directie en staat haar met raad terzijde. De Raad van Advies adviseert de Raad van Toezicht over vraagstukken die bepalend zijn voor de identiteit van de Stichting.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht houdt toezicht op alle aspecten van de organisatie. Hier vindt u het verslag van de Raad van Toezicht over de wijze waarop de Raad in 2019 invulling gaf aan zijn rol, inclusief de agendapunten van de vergadering van de Raad van Toezicht.

► **Verslag 2019 Raad van Toezicht**

Directie

De directie is verantwoordelijk voor het bestuur van de Anne Frank Stichting. Sinds 2011 is Ronald Leopold algemeen directeur en sinds 2012 is Garance Reus-Deelder zakelijk directeur.

Beloningsbeleid

De Anne Frank Stichting hanteert een eigen arbeidsvoorwaardenregeling en volgt in principe de loonontwikkelingen van de cao Museum. De directie wordt beloond binnen de kaders van de Code Cultural Governance. De Raad van Toezicht en Raad van Advies zijn onbezoldigd.

AVG

De Anne Frank Stichting hecht aan een goede naleving van de AVG. Zo hanteren we in de samenwerking met andere partijen stevast een zogeheten verwerkersovereenkomst, opgesteld volgens de AVG-richtlijnen. De naleving wordt periodiek getoetst door een externe partij. Over de naleving wordt tevens gerapporteerd aan de Raad van Toezicht.

Inclusie en diversiteit

De Anne Frank Stichting onderschrijft de Code Culturele Diversiteit. Vanuit de statutaire doelstelling van de Anne Frank Stichting en de geschiedenis die de Stichting representeert, zijn diversiteit en inclusie wezenlijke waarden. We streven daarom via ons wervingsbeleid naar een diverse samenstelling van het personeel.

Ondernemingsraad

De ondernemingsraad (OR) behartigt de belangen van de organisatie en de medewerkers van de Anne Frank Stichting en praat mee over voorgenomen organisatieontwikkelingen. De OR bestaat uit vijf personen. In 2019 komen verschillende punten langs, waarvan de belangrijkste: de flexibilisering in het museum, volgend op de nieuwe wettelijke regels voor het inzetten van flexibel personeel. Meer informatie over de activiteiten van de OR is te vinden in het OR-jaarverslag.

► **Verslag 2019 Ondernemingsraad**

Partners

In Argentinië, Duitsland, Groot-Brittannië, Oostenrijk en de Verenigde Staten werkt de Anne Frank Stichting samen met vaste partnerorganisaties. Zij organiseren reizende Anne Frank-tentoonstellingen en (bijbehorende) educatieve activiteiten in hun land.

Financiën

De Anne Frank Stichting ontvangt geen structurele overheidssubsidie voor het museum en is voor haar inkomsten grotendeels afhankelijk van het museumbezoek.

Voor de financiering van grote museale vernieuwingen en educatieve projecten in binnen- en buitenland is de Stichting aangewezen op fondsen, donateurs en subsidiënten als de Europese Unie en de Nederlandse overheid.

Voorbeelden van projectondersteuning

- De Europese Commissie draagt bij aan een samenwerkingsproject van de Anne Frank Stichting, het Museum van de Poolse Joden in Warschau en Kazerne Dossin in Mechelen. De drie instellingen maken materiaal voor docenten en politie en er vinden verschillende bijeenkomsten plaats waarbij politiemedewerkers en docenten uit de drie landen expertise uitwisselen.
- Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) ondersteunt de ontwikkeling en uitvoering van educatieve projecten in Nederland voor docenten en docenten in opleiding, jongeren, politie en voor educatieve activiteiten in het betaalde voetbal. Daarnaast maakt VWS het mogelijk dat een medewerker van de Anne Frank Stichting deelneemt in de International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA).
- De Duitse Stiftung Erinnerung, Verantwortung, Zukunft (EVZ) steunt de implementatie van de Europese online learning tool *Stories that Move* over racisme, antisemitisme en de discriminatie van Roma en Sinti, moslims en LHBT'ers.
- In opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voeren we preventieve interventies bij voetbalclubs uit om antisemitisme en racisme in een voetbalcontext bij jongeren te voorkomen. Ook stellen we in opdracht van SZW een factsheet op die inzicht geeft in de actuele situatie van het rechtsextremisme in Nederland.
- Het fonds ondersteunt opvoeringen van een educatieve interactieve theatervoorstelling voor het Nederlandse vo en mbo en aanvullende workshops voor leerlingen en studenten.
- Het ministerie van Buitenlandse Zaken ondersteunt plaatsingen van de Anne Frank-tentoonstelling *Laat me mezelf zijn* in diverse landen.
- Het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken steunt een meerjarig samenwerkingsproject van de Anne Frank Stichting en het Staatsmuseum Auschwitz-Birkenau. Hierdoor is het in 2019 mogelijk een Poolse versie te maken van de reizende Anne Frank-tentoonstelling *Laat me mezelf zijn*.

- *Veterans Affairs Canada*, een programma van de Canadese overheid, steunt een reeks presentaties van de reizende Anne Frank-tentoonstelling in de deelstaten Québec, Ontario, Manitoba en Alberta.
- Met steun van het Nederlandse agentschap van het EU-programma *Erasmus+* (het subsidieprogramma *European Solidarity Corps*) werken een jaar lang twee Europese vrijwilligers bij de Anne Frank Stichting.

BankGiro Loterij

Sinds 2007 is de Anne Frank Stichting beneficiënt van de BankGiro Loterij, de cultuurloterij van Nederland. De Stichting ontvangt jaarlijks een vast bedrag van € 200.000. In 2019 ontvangen we € 46.510 extra, met dank aan de BGL-deelnemers die aangeven dat zij voor de Anne Frank Stichting willen meespelen.

Baten en lasten

De Balans en Staat van baten en lasten 2019 staan op pagina 19 tm 22.

Anne Frank

In het museum, in onze publicaties en in onze (online) tentoonstellingen presenteren we het levensverhaal van Anne Frank in de context van de Jodenvervolging en de Tweede Wereldoorlog.

Record aantal bezoekers

Het Anne Frank Huis verwelkomt 1,3 miljoen bezoekers in 2019. Dat is zo'n 80.000 bezoekers meer dan in 2018 en 40.000 meer dan in 2017, toen er vernieuwingswerkzaamheden in het museum plaatsvonden. Van de 1,3 miljoen bezoekers per jaar komt circa 90% uit het buitenland. Ruim de helft van de bezoekers is jonger dan 30 jaar.

Wat het Anne Frank Huis doet is laten zien hoe vooroordelen, racisme en antisemitisme ingrijpen op mens en maatschappij, en waar deze in hun meest verschrikkelijke vorm toe kunnen leiden. In onze vernieuwde museale opstelling vertellen we deze geschiedenis nog nadrukkelijker dan voorheen. Dankzij de vernieuwing hebben we ook meer educatieve ruimten. Dit jaar gaven we 6.500 inleidende programma's aan museumbezoekers en 1.650 educatieve programma's aan schoolgroepen. We hopen dat een bezoek aan het Anne Frank Huis tot nadenken stemt en uitnodigt tot betekenisgeving in deze tijd.

Ronald Leopold,
algemeen directeur

Naast de audiotour in 9 talen is er nu een papieren versie van de audiotour in zes talen voor doven- en slechthorenden (in het Nederlands, Engels, Frans, Duits, Spaans en Italiaans). Hiermee maken we gemiddeld honderd bezoekers per maand blij.

Educatieve ruimten

In 2019 hebben de drie educatieve ruimten een nieuwe, meer museale uitstraling gekregen. De ruimten zijn voorzien van nieuw meubilair, een nieuwe tijdlijn en nieuwe vitrines met objecten verwant aan de onderduikgeschiedenis. In de educatieve ruimten krijgen schoolklassen een educatief programma en museumbezoekers een inleidend programma, voorafgaand aan hun museumbezoek.

Veel schoolgroepen uit binnen- en buitenland bezoeken het Anne Frank Huis. In 2019 volgen 1.650 groepen uit het basisonderwijs, voortgezet onderwijs, pabo en mbo een educatief programma van twee uur in het Nederlands, Duits of Engels.

Museumbezoekers kunnen een inleidende programma van een half uur, boeken voorafgaand aan hun museumbezoek. In 2019 zijn er 6.500 inleidende programma's gegeven, in het Nederlands of Engels.

Tijdelijke tentoonstellingen

Tastbare herinneringen

Tot de zomer is de tentoonstelling *Tastbare Herinneringen* in het museum te zien, waarin een aantal aansprekende collectiestukken getoond worden die een indruk geven van de veelzijdigheid van de museale collectie. De objecten zijn geordend naar thema's: fotograferen, schrijven, leren en vrije tijd. Te zien zijn onder meer: een schoolboek Frans waarin Anne Frank haar naam en *Joods Lyceum, 1941/1942* noteerde, een poësiealbum van klasgenootje Bep waarin Anne Frank een versje schreef, een theeserviesje dat Anne aan haar buurmeisje Toos voor de onderduik in bewaring gaf, een schoolrapport van Margot Frank en een klassenfoto waarop Margot met haar klasgenoten op het Meisjeslyceum in mei 1941 te zien is, een brief van Edith Frank aan Gertrud Naumann, hun vroegere buurmeisje uit Frankfurt, van 25 maart 1937. De collectie van de Anne Frank Stichting omvat circa 15.000 documenten en voorwerpen.

Het leven in het Achterhuis

De tentoonstelling *Het leven in het Achterhuis* volgt bovenstaande tentoonstelling in juli op. Deze tijdelijke tentoonstelling toont de originele tekeningen die illustrator Huck Scarry maakte voor het jeugdboek *Alles over Anne*. Schetsen en studies van details uit het Achterhuis worden afgewisseld met sfeertekeningen van de periode tijdens de onderduik.

Huck Scarry's originele tekeningen (en vergrotingen ervan) laten in detail en met veel gevoel zien hoe de vertrekken van het Achterhuis tijdens de onderduikperiode waren ingericht. Ook tonen de tekeningen hoe de onderduikers in het Achterhuis leefden. Een serie tekeningen laat zien hoe de boekenkast de ingang naar het Achterhuis werd en hoe de onderduikers de boekenkast konden openen en dichtdoen.

Het andere huis van de familie Frank

Per december is een nieuwe tijdelijke tentoonstelling te zien: *Het andere huis van de familie Frank*. Het andere huis is het huis waar de familie Frank woont voor hun onderduik in het Achterhuis aan de Prinsengracht. De tentoonstelling geeft een inkijkje in het leven van de familie Frank en het leven van andere Joodse immigranten aan het Merwedeplein. Rian Verhoeven, die onderzoek deed naar de bewoners van het Merwedeplein, is medesamensteller van de tentoonstelling.

Bijzonder bezoek

- Opnieuw kunnen 2.000 Amsterdammers gratis het Anne Frank Huis bezoeken. De belangstelling voor de twee avonden in november 2018 is zo groot, dat we besluiten in januari 2019 twee extra avonden te organiseren, op 11 en 18 januari. Ook nu zijn de 2.000 gratis kaartjes in mum van tijd ‘uitverkocht’. De Amsterdammers waarderen het initiatief zeer en zijn onder de indruk van het vernieuwde museum.
- De avond van 29 augustus opent het Anne Frank Huis zijn deuren speciaal voor eerstejaars studenten aan de Universiteit van Amsterdam. De studenten krijgen gratis toegang tot het museum. De hele week maken de nieuwbakken UvA-studenten kennis met hun universiteit, medestudenten en met hun stad. Een bezoek aan het Anne Frank Huis maakt deel daarvan uit. Ook andere musea doen mee aan de *UvA's Night at the Museum*.
- In september ontvangen we zo'n vijftig studenten van alle zes eilanden van Caribisch Nederland die in Amsterdam studeren. De studenten krijgen een inleidend programma, gaan daarna door het museum en praten na met een drankje in het museumcafé. Sinds september 2015 organiseren we ontvangsten voor Caribische studenten, in samenwerking met de Stichting Weconnect.
- Zaterdag 2 november is het Museumnacht in Amsterdam. Wij doen weer mee, samen met 56 andere musea. Onze gevarieerde programmering – met sneldichters, spoken word artists, singer-songwriters, band en dj – trekt een zeer gemêleerd publiek. De 1.800 bezoekers nemen de tijd om alles in huis goed te bekijken. Het museumcafé blijft tot in de late uren druk.
- Zijne Alheiligheid de Oecumenisch Patriarch Bartholomeus bezoekt het Anne Frank Huis op 7 november, met een gevolg van twaalf geloofsgenoten en gasten en hebben alle aandacht voor de ruimten, objecten en verhalen in en rond het Achterhuis.
- Vrijdag 8 november is er een speciale avondopening voor de deelnemers aan de BankGiro Loterij. Zij uiten hun lof voor de openstelling en voor de museumcatalogus die zij aan het eind van hun bezoek meekrijgen.

Nominatie European Museum of the Year Award 2020

Het Anne Frank Huis is genomineerd voor de *European Museum of the Year Award 2020*. De winnaar wordt in 2020 bekendgemaakt.

Museumcatalogus

De museumcatalogus van het Anne Frank Huis heeft de Zilveren Medaille *Schönste Bücher aus aller Welt* gewonnen, zo maakt de internationale jury in Leipzig op 7 maart bekend. De catalogus is een verdieping op een bezoek aan het Anne Frank Huis. Irma Boom tekent voor het ontwerp, Elias van der Plicht voor de tekst.

De internationale bekroning volgt op de nationale bekroning voor een van *De Best Verzorgde*

Boeken 2018. De museumcatalogus wordt, samen met andere bekroonde boeken, tentoongesteld op de *Leipziger Buchmesse*.

Liebe Kitty

Op 11 mei 2019 verschijnt *Liebe Kitty*, het onvoltooide manuscript van een meisje dat schrijfster wilde worden. Anne Frank wilde, op basis van haar dagboeken, na de oorlog een 'roman' uitgeven over de tijd dat ze ondergedoken zat. *Liebe Kitty* is een uitgave van de roman die Anne voor ogen had. Het is voor het eerst dat dit werk van Anne wordt uitgegeven in een nieuwe vertaling en een op zichzelf staande editie. In het boek is een essay opgenomen van Laureen Nussbaum. Laureen Nussbaum was professor vreemde talen en literatuur aan de Portland State University en een vriendin van de familie. Ze is al jarenlang pleitbezorgster van een uitgave als deze. Het boek wordt onder andere in Argentinië, Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland uitgegeven.

De verschijning van Annes roman is precies 75 jaar nadat Anne op 11 mei 1944 in haar dagboek schreef: 'Na de oorlog wil ik in ieder geval een boek getiteld 'het Achterhuis' uitgeven, of dat lukt blijft ook nog de vraag, maar m'n dagboek zal daarvoor kunnen dienen.'

Liebe Kitty is schrijverschap in wording. Het is een literair werk en toont alle door Anne gemaakte creatieve en literaire keuzes. Hierdoor komt de lezer dichtbij de schrijfster Anne Frank. Het boek is ontstaan uit liefde voor de literatuur en als erkenning van Annes schrijfkwaliteiten.

Online

Via de social mediakanalen en de website annefrank.org bereikt de Anne Frank Stichting een miljoenenpubliek over de hele wereld.

Social media

Via onze social mediakanalen bereiken we maandelijks honderdduizenden mensen over de hele wereld. Vaak zien zij een bericht over Anne Frank waarin een link naar het heden is gemaakt. Zo hopen we mensen aan het denken te zetten over het belang van vrijheid en democratie.

In 2019 nemen we onze social mediakanalen onder de loep en toetsen we de effectiviteit van onze social mediastrategie. Vooral op Instagram en YouTube, belangrijke kanalen voor jongeren, kunnen we nog flink groeien door meer specifieke posts te ontwikkelen die mensen persoonlijk aanspreken. We hebben ook de vormgeving van onze social mediakanalen vernieuwd. Ze sluiten aan op de vormgeving van de website en zijn herkenbaar en van deze tijd.

Website

De website trekt in 2019 6,5 miljoen bezoekers, die gemiddeld 4,3 pagina's bekijken in 6,5 minuten. Het bezoek neemt maandelijks toe met 8%. De meeste bezoekers komen uit de Verenigde Staten (1,4 miljoen) en Nederland (1 miljoen). Daarna volgen Groot-Brittannië, Duitsland, Mexico en Spanje. De website wordt dan ook vooral (53,7%) in het Engels gelezen. 56,5% van de bezoekers gebruikt een smartphone en 35,5% een desktop.

Zo'n 20% van het bezoek is lang op de website, gemiddeld 25 minuten. Hierbij wordt bijna alles over Anne Frank bekeken, maar ook pagina's in ons educatieve aanbod en in het onderdeel actuele thema's.

Website in de prijzen

De Anne Frank Stichting wint maar liefst drie *Webby Awards*, de meest toonaangevende internationale prijzen in de digitale wereld. De website annefrank.org valt in de juryprijzen in de

categorieën *Websites – Cultural Institutions* en *Mobile – Culture & Events*. Ook wint het platform de publieksprijs, *People's Voice*, in de categorie *Websites – Cultural Institutions*. De bekendmaking is in april, de prijsuitreiking in mei.

Daarnaast wint de website zilver bij *The Lovie Awards* en goud bij de *Dutch Interactive Award*. Ook krijgt de website de tweede prijs bij de *Geschiedenis Online Juryprijs 2019*, de prijs voor de meest vernieuwende, verrassende of mooiste online presentatie over geschiedenis.

We willen het levensverhaal van Anne Frank wereldwijd uitdragen, conform de missie die we van Otto Frank hebben meegekregen. Steeds kijken we hoe we dit zo goed mogelijk kunnen doen. We zijn verheugd dat de jury en het publiek ons steunen en de website met maar liefst drie webby's waarderen. Onze dank gaat uit naar jury en publiek en naar IN10 en Maykin Media, die de nieuwe website met ons hebben ontwikkeld.

Ronald Leopold,
algemeen directeur Anne Frank Stichting

Virtual Reality

In juli lanceren we de vernieuwde virtual reality tour van Anne Franks onderduikplek, *Anne Frank House VR*. Naast driedimensionaal kijken kun je nu digitaal door de kamers van het Achterhuis lopen, die zijn ingericht in de stijl van de onderduikperiode. Dat maakt de virtuele tour door het Achterhuis nog indringender.

Force Field heeft de (vernieuwde) *Anne Frank House VR* ontwikkeld, voor de Oculus Rift en Oculus Quest VR-brillen, in samenwerking met de Anne Frank Stichting, met financiële steun van Oculus. De VR-tour duurt circa 25 minuten, is in zeven talen beschikbaar en kan gratis worden gedownload in de Oculus Store.

Collectie

Open Joodse Huizen en Huizen van Verzet

Op 4 mei doen we weer mee aan *Open Joodse Huizen* en *Huizen van Verzet* en verwelkomen we zo'n 100 geïnteresseerden in het voormalige woonhuis van Anne Frank aan het Merwedeplein. Verdeeld over vier groepen krijgen bezoekers uitleg over Annes jaren aan het Merwedeplein, de restauratie en inrichting van het voormalige woonhuis en over de huidige bestemming als vluchtschrijvershuis.

Collectie op reis

Op 8 mei opent de internationale expositie *Auschwitz. Not long ago. Not far away.* in het Museum of Jewish Heritage in New York voor publiek. De tentoonstelling toont de dubbele identiteit van

Auschwitz; als fysieke locatie – de grootste gedocumenteerde plek voor massamoorden in de geschiedenis van de mensheid – en als symbool van de manifestatie van haat en menselijke barbaarsheid. Veel voorwerpen komen uit de collectie van het Auschwitz-museum en het herdenkingscentrum Yad Vashem, en daarnaast uit de collectie van het Museum of Jewish Heritage en privébezit van overlevenden en hun familie.

Tien objecten zijn afkomstig uit de collectie van de Anne Frank Stichting, waaronder: een tekening die Anne Frank op de Montessorischool maakte, een vel met pasfoto's van Margot Frank, het handvat (zie foto) waarmee de onderduikers en helpers van het Achterhuis de draaibare boekenkast konden openen, en een programma van het toneelstuk The Diary of Anne Frank dat in 1956 in New York in première ging.

Nieuwe foto's Margot

In december ontvangen we twee originele foto's van Margot met haar roeiclub. De foto's zijn gemaakt door gymjuf en roeicoach Roos van Gelder, in de zomer van 1941. Het is de laatste zomer dat de dan 15-jarige Margot roeit. Door verdergaande anti-Joodse maatregelen mag Margot medio september 1941 niet meer roeien en mag de Joodse Roos van Gelder niet meer coachen. Hun niet-Joodse ploeggenoten zijn solidair en staken hun roeiactiviteiten eveneens. We delen de foto's met de buitenwereld, in de aanloop naar Margot Franks 94e geboortedag op 16 februari 2020.

Margot was een mooi, slim én sportief meisje. We hebben enkele foto's van Margot op ski's, schaatsen en op de tennisbaan, en nu hebben we ook foto's van Margot met haar roeiclub. Deze nieuwe foto's tonen een vrolijke Margot die met haar roeimaatjes plezier maakt. Prachtig om te zien. We zijn Paul Mensinga, neef van Roos van Gelder, zeer erkentelijk voor het schenken van beide foto's.

Teresien da Silva,
Hoofd Collecties

Historisch onderzoek

Het Kenniscentrum van de Anne Frank Stichting doet onderzoek naar het leven van de familie Frank, de andere onderduikers en de helpers. Doel is om hun biografieën compleet te krijgen en belangrijke gebeurtenissen uit hun leven te duiden en verklaren. Zo doen we in 2019 onderzoek naar de familie Frank en de Duits-Joodse exilgemeenschap in de jaren dertig. Daarnaast proberen we een zo nauwkeurig mogelijke reconstructie te maken van de lotgevallen en ervaringen van de acht onderduikers in de concentratiekampen. De kennis die dit historisch onderzoek oplevert gebruiken we voor onze producten en activiteiten. Daarnaast publiceren en delen we onze onderzoeksresultaten met pers en publiek.

Educatie

Met onze educatieve programma's en producten willen we jongeren stimuleren na te denken over de maatschappelijke ontwikkelingen van toen en nu, als het gaat om vooroordelen, discriminatie, racisme en antisemitisme. Altijd vormt het levensverhaal van Anne Frank de basis.

40e Anne Frank Krant

Op 19 maart verschijnt de 40e Anne Frank Krant. Sinds 1979 gebruiken basisscholen de Anne Frank Krant in de aanloop naar 4 en 5 mei in de lessen over Anne Frank, de Jodenvervolging en de Tweede Wereldoorlog. De Anne Frank Krant 2019 staat in het teken van Anne Franks 90e geboortejaar. De eerste Anne Frank Krant verschijnt in 1979, het 50e geboortejaar van Anne Frank. De krant is vanaf het begin een succes, met een jaarlijkse oplage van ruim 100.000 kranten. Het levensverhaal van Anne Frank staat altijd centraal en vormt een venster op de Jodenvervolging en de Tweede Wereldoorlog. De betekenis van deze geschiedenis voor vandaag was en is een belangrijk onderdeel van de krant.

Nederlands-Belgische uitwisseling politie en docenten

In april komen 45 Nederlandse en Belgische politiemensen bijeen in het Anne Frank Huis. Deze uitwisseling organiseren we in samenwerking met Kazerne Dossin in Mechelen. Na een bezoek aan het museum reflecteren de politiemensen op het verleden en de rol van politieagenten tijdens de Tweede Wereldoorlog. Later op de dag praten zij over (actuele) thema's als polarisatie, discriminatie, mensenrechten en diversiteit, ook bij de politie. In mei is er een vervolg bij Kazerne Dossin. In navolging van de uitwisseling tussen de Nederlandse en Belgische politie vindt er in april een uitwisseling plaats tussen docenten uit beide landen. Een dag lang nemen de deelnemende docenten deel aan diverse workshops over identiteit, diversiteit, vooroordelen, stereotypen en discriminatie. De Nederlands-Belgische uitwisseling is een uitvloeisel van een groter samenwerkingsproject van de Anne Frank Stichting, Kazerne Dossin en het Museum voor de Joodse Geschiedenis in Warschau. De drie instellingen wisselen expertise uit en publiceren handleidingen voor docenten en politie. Tijdens de eindconferentie in december in Warschau, waaraan ook docenten en politiefunctionarissen deelnemen, worden de resultaten van het project gepresenteerd.

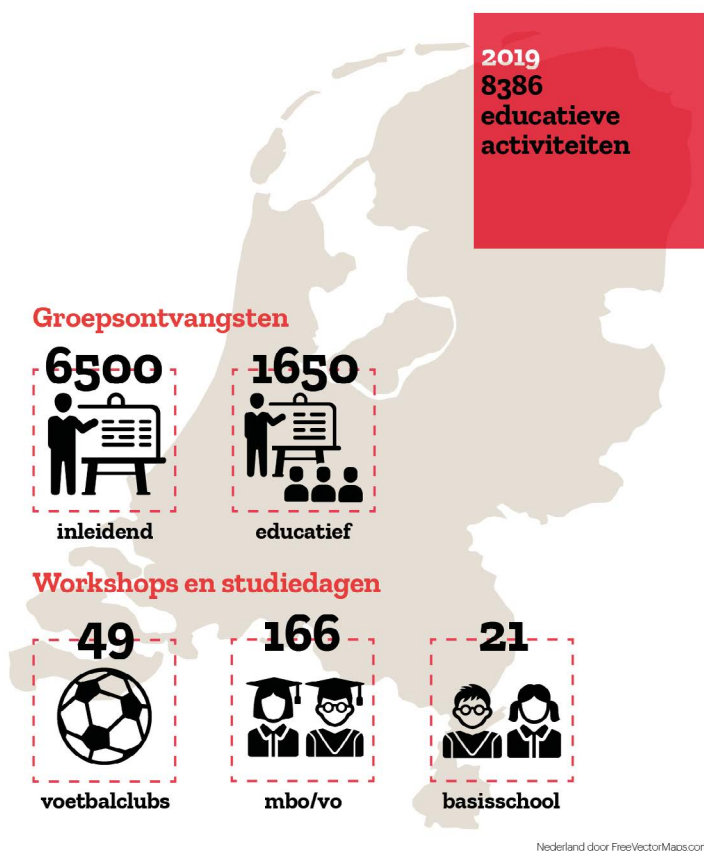
Coördinatoren Jongerenteams bijeen

De coördinatoren van het International Anne Frank Youth Network (AFYN) uit veertien verschillende landen komen juni in Berlijn bijeen om workshops te volgen over *Holocaustonderwijs in tijden van polarisatie in Europa*. In het vijfdaagse programma vindt een levendige uitwisseling plaats over onderwijs in tijden van grote veranderingen, nieuwe uitdagingen voor holocaustonderwijs, burgerschapsvorming en geweldloze communicatie. De deelnemers wisselen best practices uit en bezoeken herdenkingsplekken.

Studieprogramma's

In samenwerking met *Haus der Wannsee Konferenz* organiseren we in mei een studieprogramma voor professionals in Berlijn. Het programma is toegankelijk voor iedereen die zich in zijn werk bezighoudt

met thema's rond de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog en de Jodenvervolging. Aan bod komen onder meer: aanpak en visie op onderwijs over de nationaalsocialistische geschiedenis, de culturele en politieke invloeden op herdenken en lesgeven en leren op historische locaties.

Workshops voor basisschoolleerlingen

De workshop *Mijn eerste indruk* voor de groepen 5 en 6 laat leerlingen kennismaken met stereotypen en vooroordelen. We geven de workshop 21 keer voor 575 leerlingen. De basisschooldocenten krijgen een voorleesverhaal over Anne Frank en praatkaarten over vooroordelen en discriminatie.

Workshops en studiedagen voor docenten vo en mbo

We geven in 2019 in totaal 166 bijeenkomsten voor in totaal 4.500 docenten in het vo en mbo. De bijeenkomsten zijn onder andere: studiedagen over de online toolbox *Stories that Move – Tools tegen discriminatie*, vaardigheidstrainingen *Reageren op discriminerende opmerkingen* en gastlessen over omgaan met vooroordelen en discriminatie.

Blended learning met *Stories that Move*

De online toolbox *Stories that Move. Tools tegen discriminatie* biedt scholen de mogelijkheid om uit 13 lessen een aanbod voor leerlingen vanaf 14 jaar te creëren. Tijdens 17 studiedagen aan meer dan 300 Nederlandse vo-docenten wordt de toolbox geïntroduceerd.

De Anne Frank Stichting is partner van eTwinning, een online community voor scholen in ruim 40 Europese landen. De 150.000 actieve deelnemers zijn betrokken bij uitwisselingsprojecten tussen scholen. *Stories that Move* is aan ruim 800 docenten gepresenteerd op congressen en tijdens webinars in diverse talen en congressen.

Onderwijs over de Holocaust

Van 1 december t/m 5 december komen de 33 lidstaten van de International Holocaust Remembrance Alliance in Luxemburg stad bij elkaar. De Nederlandse delegatie, met onder andere een afgevaardigde van de Anne Frank Stichting, spreekt in diverse werkgroepen over het herdenken van, lesgeven over en onderzoek doen naar de Holocaust. Veel aandacht is er voor de lancering van de nieuwe *Recommendations for teaching and learning about the Holocaust*.

Jongerenteam, Docententeam, Politieteam

De Anne Frank Stichting heeft sinds 2014 een jongerenteam, sinds 2017 een politieteam en sinds 2019 een docententeam.

Tien nieuwe leden van het *Anne Frank Huis jongerenteam* volgen tussen maart en oktober een opleiding en voeren verschillende projecten voor leeftijdsgenoten uit, op school, in hun sportclub en in hun vriendenkring.

Het *Anne Frank Huis politieteam* bestaat uit teamchefs en leidinggevendenden uit heel het land, die zich inzetten om dilemma's rond diversiteit en gelijke behandeling in het politiewerk bespreekbaar te maken. Tien nieuwe leden volgen een opleidingstraject.

Twaalf vo-docenten uit heel Nederland nemen aan vier dagprogramma's deel, waarin het uitwisselen van ervaringen in de omgang met discriminatie vooropstaan. Alle docenten werken vervolgens aan een eigen project in hun klassen.

Theaterproject Back to Back

Samen met theatergroep Degasten zetten we de tournee van *Back to Back* voort. Zo'n drieduizend leerlingen op tientallen middelbare scholen worden tijdens deze voorstelling uitgedaagd om na te denken over verschillen tussen mensen en hoe belangrijk het is om je open te stellen voor het verhaal van de ander. In kleine groepjes bespreken de leerlingen vooroordelen en dilemma's die door de acteurs aangereikt worden.

Omgaan met discriminatie in het mbo

In samenwerking met de Mbo Raad geven we op 14 mbo scholen trainingen aan docenten en workshops aan studenten. In het kader van het project LOB Gelijke kansen staan deze trainingen en workshops in het kader van (stage)discriminatie en het ontwikkelen van vaardigheden om met (stage)discriminatie om te gaan.

Onderwijs over de Holocaust

De Anne Frank Stichting is vertegenwoordigd in de Nederlandse delegatie van de International Holocaust Remembrance Alliance. Deze internationale organisatie spreekt in diverse werkgroepen over het herdenken van, onderzoek doen naar en lesgeven over de Holocaust. In het kader van lesgeven over de Holocaust zijn in Luxemburg de nieuwe *Recommendations for teaching and learning about the Holocaust* gelanceerd. Deze aanbevelingen dragen bij aan de ontwikkeling van educatief materiaal.

Studieprogramma in Berlijn

In samenwerking met Gedenkstätte Haus der Wannsee Konferenz organiseren we in mei een studieprogramma voor professionals in Berlijn. Het programma is toegankelijk voor iedereen die zich in zijn werk bezighoudt met thema's rond de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog en de Jodenvervolgung. Aan bod komen onder meer: aanpak en visie op onderwijs over de nationaalsocialistische geschiedenis, de culturele en politieke invloeden op herdenken en lesgeven en leren op historische locaties.

Voetbalantisemitisme

In het *Spreekkorenproject* volgen voetbalsupporters een intensief dagprogramma waarin zij bewust worden (gemaakt) van antisemitische spreekkoren in en rond de voetbalstadions. De voetbalclubs Feyenoord en FC Utrecht werken samen met de Stichting. De supporters maken kennis met de Joodse geschiedenis van hun club en stad, bezoeken diverse lokale plekken en ontmoeten Joodse medesupporters die door de spreekkoren gekwetst worden. 'We vinden elkaar in de liefde voor onze club, maar de teksten die jullie zingen doen verschrikkelijk veel pijn', zeggen ze. 'Daarmee laten jullie ons herbeleven dat onze halve familie vergast is.' Dat maakt indruk. De anti-Joodse spreekkoren zijn het uitgangspunt van de tour. Daarnaast is er aandacht voor andere discriminerende uitingen. Het merendeel van de deelnemende voetbalsupporters geeft aan dat zij na de tour anders tegen de spreekkoren aankijken en geven aan er niet meer aan mee te willen doen.

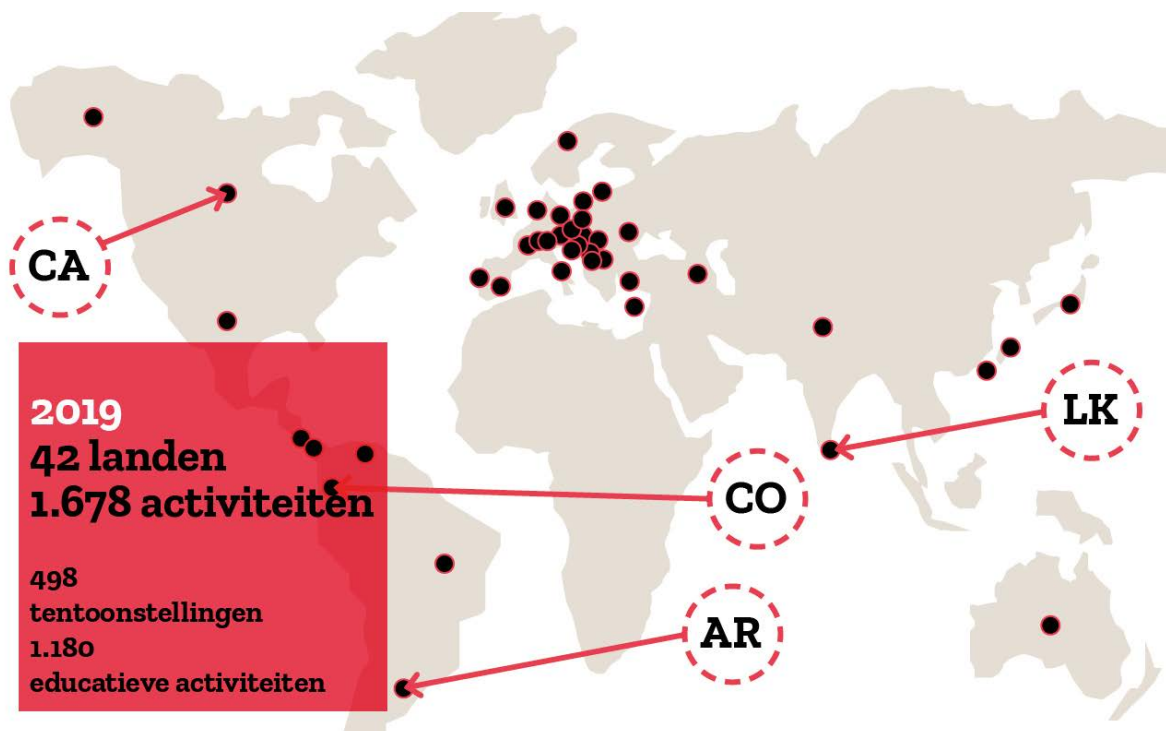
Om antisemitisme en andere vormen van discriminatie preventief tegen te gaan vinden er op diverse voetbalclubs workshops voor jongeren plaats rondom de educatieve game *Fair Play*. We geven 49 workshops met 1742 deelnemers tussen de 12 en 15 jaar oud.

We starten met een onderzoeksproject in Nederland en Duitsland om goedwerkende interventies tegen spreekkoren te vergelijken en tot aanbevelingen te komen die voetbalbonden, clubs, supporters en overheden kunnen helpen om antisemitisme te bestrijden.

Reizende tentoonstellingen

De internationaal reizende tentoonstelling *Anne Frank – een geschiedenis voor vandaag* is sinds 1996 op tenminste 4.462 plekken in 80 landen te zien. De tentoonstelling *Laat me mezelf zijn – Het levensverhaal van Anne Frank* is sinds 2015 op 233 plekken in 20 landen te zien.

De Anne Frank Stichting traint jongeren om leeftijdsgenoten door de tentoonstelling rond te leiden. De jongeren leren over de inhoud en achtergronden van de tentoonstelling, hoe ze de informatie het beste kunnen overdragen en hoe ze actuele maatschappelijke ontwikkelingen aan de orde kunnen stellen. Deze vorm, bekend als peer education, zorgt voor grote betrokkenheid onder de jongeren die de tentoonstelling bezoeken.

Canada (CA)

In de afgelopen acht jaar, sinds de start in 2011, bezoeken meer dan 120.000 mensen de reizende Anne Frank-tentoonstelling in Canada. In totaal volgen 2.250 jongeren een opleiding tot gids. In 2019 is de reizende Anne Frank-tentoonstelling op elf plekken in Canada te zien, waaronder de provincie Alberta. Alberta is de vijfde provincie die actief deelneemt aan onze educatieve projecten in Canada. Dr. Eva Olsson, overlevende van Auschwitz en Bergen-Belsen, vertelt haar verhaal aan leerlingen van de eerste deelnemende school in Alberta. Een onvergetelijke ervaring, ook voor de gidsen die Eva Olsson door de tentoonstelling rondleiden.

Sri Lanka (LK)

Nederlands ambassadeur Joanne Doornewaard en districtsecretaris Nagalingam Vethanayagam openen op 7 maart de reizende tentoonstelling *Anne Frank – een geschiedenis voor vandaag* in Jaffna, Sri Lanka. De tentoonstelling maakt deel uit van een gezamenlijk project van het Anne Frank Stichting en War Child en toont ook verhalen van jongeren die het conflict in Sri Lanka hebben meegemaakt. Het project wil bezoekers laten nadenken over mensenrechten, tolerantie en wederzijds respect. Studenten, jongeren, docenten en vrijwilligers uit heel Sri Lanka zijn bij het project betrokken.

Colombia (CO)

Van 6 tot 15 september is de tentoonstelling *Anne Frank – een geschiedenis voor vandaag* te zien op de boekenbeurs van Medellín, Colombia. Een groep van dertig studenten uit Llanaditas in Medellín leiden ruim 2.000 bezoekers door de tentoonstelling rond. Nederlands ambassadeur Jeroen Roodenburg is bij de officiële opening aanwezig.

Argentinië (AR)

Het Centro Anne Frank Argentina (CAFA) in Buenos Aires vierde op 12 juni 2019 haar 10-jarig bestaan met de spectaculaire opening van een nieuw theater op het terrein van CAFA. Niet eerder trok het Centro in een jaar zoveel bezoekers (ruim 37.000) en zoveel tentoonstellingspresentaties – in 35 Argentijnse steden.

Jaarrekening 2019

Balans per 31 december 2019

(na resultaatbestemming)	31.12.2019	31.12.2018
	€	€
Actief		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	350.910	454.712
	<hr/>	<hr/>
	350.910	454.712
Materiële vaste activa		
Verbouwingen	319.676	331.333
Inventaris	355.959	416.724
Machines en installaties	32.151	63.270
	<hr/>	<hr/>
	707.786	811.327
Vlottende activa		
Vorraden	472.639	638.722
Vorderingen	547.628	427.163
Overlopende activa	430.604	471.265
Liquide middelen	4.097.691	3.176.853
	<hr/>	<hr/>
	5.548.562	4.714.003
	<hr/>	<hr/>
	<u>6.607.258</u>	<u>5.980.042</u>

(na resultaatbestemming)	<u>31.12.2019</u>	<u>31.12.2018</u>
	€	€
Passief		
Eigen vermogen		
Overige reserves	2.860.325	2.418.174
Bestemmingsreserves	605.000	405.000
	<u>3.465.325</u>	<u>2.823.174</u>
Voorzieningen	32.428	27.428
Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Crediteuren	962.120	908.035
Loonbelasting, premies sociale verzekeringen en pensioenen	286.367	295.252
Pensioenen	7.681	11.846
Nog te besteden subsidies en projectbijdragen	309.216	0
Overlopende passiva	<u>1.544.121</u>	<u>1.914.307</u>
	<u>3.109.505</u>	<u>3.129.440</u>
	<u><u>6.607.258</u></u>	<u><u>5.980.042</u></u>

Staat van baten en lasten 2019

	Werkelijke cijfers 2019	Begroting 2019	Werkelijke cijfers 2018
	€	€	€
Baten			
Entreegelden	12.078.188	11.815.000	11.213.419
Baten uit levering producten en/of diensten	2.226.392	2.250.000	2.062.675
Opbrengsten projecten en activiteiten	1.097.684	1.056.878	2.699.417
Overige baten	95.063	85.000	111.223
Totaal	15.497.327	15.206.878	16.086.734
Lasten			
Inkoopwaarde geleverde producten	987.895	1.020.999	905.661
Personeelskosten	7.488.859	7.541.602	6.812.374
Afschrijving vaste activa	310.712	315.000	244.422
Kosten projecten en activiteiten	2.536.519	2.374.778	3.671.190
Overige lasten	3.531.442	3.666.826	4.279.295
Totaal	14.855.427	14.919.205	15.912.942
Bedrijfsresultaat	641.900	287.673	173.792
Financiële baten	251	1.000	196
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen	642.151	288.673	173.988
Bijzondere lasten	0	0	0
Resultaat voor belastingen	642.151	288.673	173.988
Belastingen	0	0	0
Resultaat na belastingen (voor resultaat bestemming)	642.151	288.673	173.988

Staat van baten en lasten 2019

	Werkelijke cij- fers 2019	Begroting 2019	Werkelijke cij- fers 2018
	€	€	€
Voorstel resultaatbestemming:			
Resultaat na belastingen (voor resultaat bestemming)	642.151	288.673	173.988
Onttrekking bestemmingsreserve Bedrijfsvoering tijdens de museale vernieuwing		0	130.555
Toevoeging / Onttrekking bestem- mingsreserve			
ICT kosten editiewetenschappelijk onderzoek		130.000	-/- 130.000
Toevoeging bestemmingsreserve Stichting VS	-/-200.000		0
Toevoeging bestemmingsreserve ontwikkel- en aanloopkosten nieuwe publicaties	0	60.000	0
Toevoeging Overige reserves	<u>-/-442.151</u>	<u> </u>	<u>-/-174.543</u>
Resultaat na bestemming	0	478.673	0

